

Lärohandledning

Oscar Muñoz: Hasselbladpristagare 2018

Hasselbladstiftelsen

Innehåll

- s.2 **Till dig som undervisar**
- s.3 **Hasselbladstiftelsen & Hasselbladspriset**
- s.4 **Oscar Muñoz – Hasselbladpristagare 2018**
- s.5 **Tre utvalda verk**
 - Aliento*
 - Ambulatorio*
 - Narciso*
- s.8 **Bildövningar utifrån Oscar Muñoz
konstnärliga arbete**

Till dig som undervisar

Det här materialet kan användas som förberedelse inför, under eller efter ett besök i utställningen *Oscar Muñoz: Hasselblad Award 2018*. Handledningen riktar sig till dig som arbetar med unga som är 15 år gamla och äldre.

Inför ett besök

Inför ett besök i utställningen kan du som lärare gå igenom innehållet i denna lärarhandledning. Besöket kan med fördel även förberedas genom att tillsammans med eleverna gå igenom valda delar i lärarhandledningen.

Under ett besök

Om du besöker utställningen tillsammans med en av våra pedagoger kan du vid din bokning meddela om det finns några särskilda önskemål i samband med ert besök. Du kan också informera inom vilket skolämne besöket ska ske. Pedagogen kan då anpassa visningen efter det ni arbetar med.

Efter ett besök

Efter ert besök finns möjlighet till fördjupning av utställningen med hjälp av diskussionsfrågor och övningar som finns i denna lärarhandledning. Du som lärare avgör naturligtvis själv hur du vill använda materialet.

Hasselbladstiftelsen erbjuder kostnadsfria visningar och skollektioner för skolor inom Göteborg. Du kan boka en sådan visning genom att skicka en förfrågan till visning@hasselbladfoundation.se.

Emma Botin

Program och pedagogik

Hasselbladstiftelsen

0709-28 19 08

emma.botin@hasselbladfoundation.org

Hasselbladstiftelsen & Hasselbladpriset

Hasselbladstiftelsen

Victor Hasselblad byggde tillsammans med sin fru Erna upp ett kameraföretag på 1940-talet och utvecklade världens första mellanformatskamera. Den höga bildkvalitén var viktig när NASA valde att använda Hasselbladkameran på 1960-talet. Med hjälp av den såg vi månen – men även jorden – som vi aldrig sett den förr. Under 1970-talet sålde Erna och Victor kameraföretaget. Hasselbladstiftelsen bildades och i den förenas parets engagemang för fotografi, natur, vetenskap. Stiftelsens syfte är att stödja forskning och undervisning inom fotografi och naturvetenskap. Detta görs bland annat genom den fotografiska forskningen och utställningsverksamheten som bedrivs på Hasselblad Center. En viktig del av stiftelsens arbete är det årliga utdelandet av det internationella Hasselbladpriset i fotografi.

Hasselbladstiftelsens internationella pris i fotografi

Hasselbladpriset är ett internationellt pris i fotografi och anses vara världens mest prestigefyllda. Hasselbladpriset tilldelas en fotograf som blivit erkänd för ”framstående fotografisk gärning”, i enlighet med Erna och Victor Hasselblads testamente. Den som får priset kan vara en person som har gjort banbrytande insatser inom fotografisk konst, har haft en avgörande betydelse för yngre generationer av fotografer, genomfört flera internationellt betydande fotografiska projekt och fortsatt att utvecklas konstnärligt.

För närvarande utgörs priset av 1 000 000 kronor, en guldmedalj och ett diplom. Pristagaren tillkännages vanligtvis den 8 mars, på Victor Hasselblads födelsedag. Senare samma år öppnar en utställning med pristagarens verk i Hasselblad Center.

Oscar Muñoz

– Hasselbladpristagare 2018

Den colombianske konstnären Oscar Muñoz är 2018 års mottagare av Hasselbladstiftelsens internationella pris i fotografi. Muñoz bor och arbetar i Cali, Colombia och är en av de mest betydande samtida konstnärerna i Latinamerika.

Muñoz är känd för sin användning av förgängliga och ovanliga material. Vatten återkommer ofta i hans arbete, bland annat visar videon *Re/trato* (2004) när konstnären tecknar ett självporträtt med vatten på en het trottoar, men när vattnet kommer i kontakt med trottoaren försvinner porträttet. I andra porträttverk använder Muñoz kaffefärgade sockerbitar och cigarettbrännmärken.

Hans konstnärliga arbete kretsar kring tid, minne och politiska frågor som ofta refererar till Colombias nyare historia. Genom sina verk visar Oscar Muñoz att alla människor delar en föränderlig och flyktig tillvaro. Hans arbete engagerar betraktaren i installationerna, som reflekterar över att ingenting är permanent – inte ens fotografiet.

Intervalos (mientras respiro), 2004. Courtesy of the artist

Píxeles, 2003. Courtesy of the artist

Tre utvalda verk

Aliento (1999)

När man först möter det ikoniska verket *Aliento* ser det ut som en rad tomma speglar. *Aliento* är spanska för andedräkt och för att förstå verket måste den som tittar just andas på det. Andedräkten aktiverar verket och gör att subtila porträtt tillfälligt dyker upp på spegelytan och sedan försvinner lika flyktigt. Verket behandlar livs- och dödszykler genom fotografins framträdande och försvinnande. Bilderna som Muñoz använt är dödsrunor hämtade från colombianska tidningar. Fotografiet vi möter har bevarat den dödes ansikte, men vi vet inte vem det är vi ser eller vilket liv denne har levt. Verket påminner oss om att livet, minnen och bilden bara är tillfälliga.

Reflektionsfrågor

→ *Varför tror du att konstnären har valt att använda speglar och andedräkt i det här verket?*

→ *I den 50-åriga konflikt som pågår i Colombia har minst omkring 40 000 människor försvunnit, 30 000 kidnappats och minst 220 000 dödats. Hur tror du landets våldsamma historia kan ha påverkat konstnärens arbete?*

→ *Vad tänker och känner du när du upplever det här verket?*

Aliento, 1999. Courtesy of the Jeu de Paume Museum

Ambulatorio (1994)

Under 1980- och 1990-talet drabbades Colombia hårt av kriget mellan stridande drokarteller och den colombianska regeringen. Detta har varit ett viktigt ämne för Muñoz arbete. Verket *Ambulatorio* inspirerades av ett bombdåd i Cali under den pågående konflikten. När konstnären promenerade genom Cali efter bombdådet blev han häpen över den stora mängd glassplitter som täckte trottoarerna. Hans installation *Ambulatorio* består av flygfoton av staden Cali som ligger under säkerhetsglas. När besökarna går på glasgolvet och tittar på staden uppifrån splittras glaset av tyngden och tränger in i bilden.

Ambulatorio, 2003/2008. Courtesy of the Sicardi Gallery

Reflektionsfrågor

→ Vilken roll spelar besökaren för verket när denne går över staden?

→ Vilka associationer får du och hur känns det när du rör dig över verket och ser staden uppifrån?

→ På vilka olika sätt kan man se och avbilda en stad?

Narcisos (1995–2011)

Vatten är ett återkommande inslag i Muñoz arbete, bland annat i det karaktäristiska arbetet *Narcisos* där ett självporträtt av kolstoft överförs till en vattenyta, som slutligen avdunstar. Konstnären beskriver hur verket genomgår tre skeden. Det första när konstnären för kolstoftet till vattenytan och verket uppstår, det andra när vattnet avdunstar och porträttet transformeras utefter den miljö det befinner sig i och till sist när vattnet helt avdunstat och kolstoftet permanent fäster sig på karets botten. Muñoz liknar verkets tre förlopp vid livets olika skeenden.

Reflektionsfrågor

- *Hur skiljer sig de tre förloppen verket genomgår från varandra, och hur kan de liknas vid ett livsförlopp?*
- *Hur påverkar utställningsmiljön verket?*
- *Verkets titel *Narcisos* anspelar på den grekiska myten om Narkissos – vad handlar den om?*

Narcisos, 1995–2011. Courtesy of the Philadelphia Museum of Art © Constance Mensch

Tre bildövningar utifrån Oscar Muñoz konstnärliga arbete

1. **Pixelles (1999–2000)**

Typiskt för Oscar Muñoz arbete är användningen av förgängliga och ovanliga material, som i verket *Intervallos (mientras respiro)*, 2004 där Muñoz använt cigarettbrännmärken. Serien *Pixelles*, 1999-2000 (som inte visas inte i utställningen) är ett annat exempel på detta, där konstnären istället använt sig av sockerbitar. Pixlarna i verket är gjorda av sockerbitar som blivit doppade i kaffe med olika koncentrationer.

Elementet anonymitet är viktigt för verket, ge därför eleverna en möjlighet att tillsammans reflektera kring vad anonymitet kan betyda inför deras eget arbete. Be eleverna skriva ut en svartvit porträttbild med förstärkt kontrast som underlag för porträttet. Det går att förändra kontrasten hos en bild enkelt med hjälp av olika filterfunktioner på elevernas telefoner eller surfplattor. Be dem därefter rita upp ett ruttmönster över utskriften som underlag för pixlingen i socker. Sockerbitarna färgas lättast med hjälp av snabbkaffe, vilket gör det lättare att öka mängden kaffe i vattnet för en mörkare nyans. Prova gärna att experimentera med andra drycker för att få fram olika färger.

Pixelles, 1999–2000. Courtesy of the artist

2. Re/trato (Portrait/I Try Again, 2004)

En återkommande metod som Oscar Muñoz använder är avdunstning. Verket *Re/trato*, 2004, visas inte i utställningen men är ett tydligt exempel på detta. I verket försöker konstnären om och om igen att med vatten rita ett självporträtt på het asfalt. Processen fångas med kamera och visas i ett videoverk. En övning utifrån verket kan också göras med hjälp av en trädgårdsplatta i granit uppvärmd i ugn. Var försiktig, om plattan blivit för varm i ugnen finns det en risk att någon kan bränna sig.

Se verket genom att besöka vimeo.com/31566122 eller använd QR-koden.

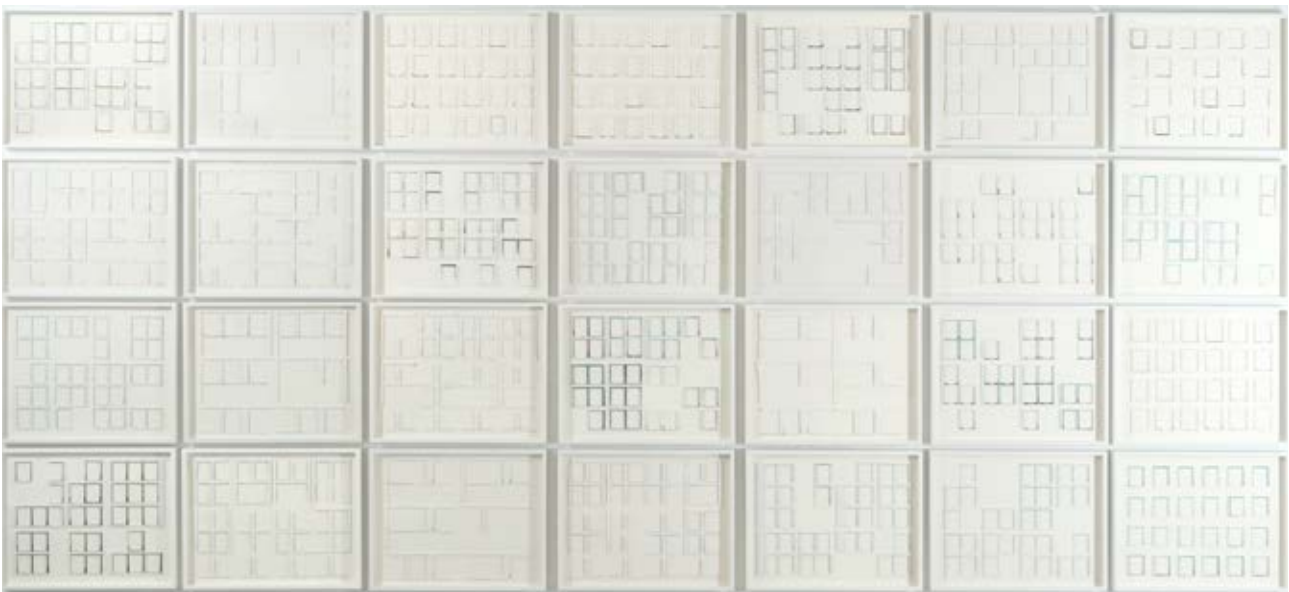

Stillbild från video, *Re/trato*, 2004. Courtesy of the artist

3. 4×3 (2016–17)

Fenomenet fotografi, vilket vi föreställer oss fångar ett ögonblick, framställer Muñoz istället som något obeständigt. I serien *4x3* har Muñoz arbetat med passfoton insamlade från fotostudior. Ändå saknas porträttbilderna från passen helt i verken. Istället har endast fotografiets kanter lämnats kvar för att vittna om en persons liv. Serien är ännu ett försök att porträttera vagheten i att med fotografi fånga ett specifikt ögonblick.

För en övning utifrån verket *4x3* kan eleverna välja en färdig bild eller ta en ny bild. Eleven börjar med att fundera över vad för ögonblick bilden har försökt föreviga. Därefter får eleverna tillfälle att experimentera med att censurera bort viktiga element i bilden. Avsluta med att samtala om hur bilden påverkas när olika delar av bilden raderas och vilka associationer det ger.

4×3, 2016–17. Courtesy of the Gallery Mor Charpentier, Paris (2017)

